

Hälso- och sjukvårdsrapporten 2019 – Öppna jämförelser

Varje år sammanställer Sveriges kommuner och landsting en rapport som redovisar hälso- och sjukvårdens kvalitet och effektivitet. Syftet med rapporten är att beskriva den aktuella utvecklingen i hälso- och sjukvården men även att skapa överblick och jämföra regioners resultat med varandra. Rapporten är ett stöd för regionerna i deras ledning, styrning och verksamhetsutveckling. Data är hämtad från bland annat hälsodataregister, kvalitetsregister och digitala webbenkäter. Mätperioden varierar mellan 2016 – 2019 för de olika indikatorerna.

Sammantaget kan flera positiva förändringar ses hos Region Norrbotten, däribland har regionen har rikets lägsta sjukfrånvaro bland sina anställda och antalet fallskador bland äldre i Norrbotten har fortsatt att minska. Samtidigt finns det också utmaningar med till exempel något minskande förtroende för hälso- och sjukvården samt bristande tillgänglighet.

Omställning till nära vård

Omställningen till nära vård kan uttryckas som olika rörelser, till exempel i riktning mot öppna vårdformer, proaktivt omhändertagande som minskar behovet av akuta inläggningar och generellt bättre samverkan i vård- och omsorgssystemet. Hos Region Norrbotten har förändringar i slutenvården lett till minskat antal vårdtillfällen per 100 000 invånare de senaste åren. 2016 hade Region Norrbotten fortfarande vårdtillfällen över rikets genomsnitt. 2017 närmar sig Region Norrbotten rikets genomsnitt, vilket inte återspeglas i det presenterade resultatet.

Däremot kvarstår åtgärder för att minska vårdtillfällen då oplanerade återinskrivningar ligger högre än i riket. Även andelen vårdplatser som är belagda av utskrivningsklara patienter är högre än i riket. Ett omfattande arbete har lett till en kraftig minskning av antalet utskrivningsklara hos Region Norrbotten under senaste åren. När det är fråga om överbeläggningar i somatisk slutenvård, har Region Norrbotten ett bättre resultat i jämförelse med riket. En minskning av undvikbar slutenvård vid kronisk sjukdom för diagnoserna hjärtsvikt, astma, KOL eller diabetes kan också noteras.

Patienters och befolkningens syn på vården

Den årliga befolkningsenkäten Hälso- och sjukvårdsbarometern, visar ett fortsatt lägre förtroende för vården i Norrbotten. Andelen som anser att de har tillgång till den vård man behöver har minskat något över tid. Det är även färre som uppfattar att väntetiden till besök och behandling är rimlig. Positivt är att förtroende för hälsocentraler ökat över tid.

Resultaten visar också att nöjdheten är större bland våra patienter som har direkt erfarenhet av vår verksamhet. Fler patienter i Region Norrbotten har ett positivt helhetsintryck av besöken på akutmottagning jämfört med riket. Fler patienter har också positiva erfarenheter av att varit inlagda på sjukhus

jämfört med riket. Ett positivt helhetsintryck av standardiserat vårdförlopp cancer är lika vanligt bland patienter i Norrbotten som i riket. Förtroendet för 1177 telefoni är lägre än riket, men med en ökningstakt av andelen med förtroende som är bättre än rikets utveckling de senaste tre åren.

Tillgänglighet och väntetider

Tillgänglighet är en stor utmaning i hela landet, också i Region Norrbotten. Bra resultat ses för genomförda läkarbesök inom 7 dagar i primärvård, där Region Norrbottens resultat ligger i paritet med riket. Primärvårdens tillgänglighet per telefon är bättre än riket.

När det gäller genomfört första besök inom 90 dagar specialiserad vård, är resultaten för Region Norrbotten bättre 2018 än 2017 men ändå bland de sämsta värdena i riket. När det gäller operationer och åtgärder i inom specialiserad vård på sjukhus är Norrbotten sämre än riket. Andelen väntande 90 dagar eller kortare på första besök inom specialiserad vård är näst sämst i landet. Väntetiderna för sjukvård upplevs som för långa av mer än hälften av befolkningen, medan patienterna som besökt vården har en mer positiv bild. Beträffande utredning och behandling inom barn- och ungdomspsykiatri är vi bland de sämsta resultaten i landet, för allmänpsykiatrisk vård på sjukhus har vi resultat en bit under riket. Utvecklingen av väntetider och antalet som väntar på besök eller behandling beror på många faktorer, men ytterst på befolkningens vårdbehov och sjukvårdens kapacitet.

Säker vård och de stora sjukdomsgrupperna

Patientsäkerhet och arbetet med att förebygga vårdskador har uppmärksammats under flera år. Det är viktigt att minska risken för undvikbara vårdskador för att minska patienternas lidande och att onödiga vårdkostnader kan undvikas. Inom Region Norrbotten har förbättringar skett inom ett flertal områden vilket gör att regionen har en mindre andel trycksår hos patienter med ökad risk samt en mindre andel patienter med vårdrelaterade infektioner och vårdtillfällen med skada eller vårdskada i jämförelse med rikets genomsnittliga värde. När det gäller användning av checklisten för säker kirurgi så ligger Region Norrbotten i framkant i förhållande till andra regioner i landet.

Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser är viktiga för att minska risken för bland annat förlorad självständighet och försämrad livskvalitet. Region Norrbottens arbete med detta har resulterat i att antalet fallskador bland äldre i Norrbotten har fortsatt att minska och är lägre till antal i jämförelse med flera andra regioner och riket i stort. Antalet återfrakturer till följd av benskörhet ligger på en fortsatt låg nivå i förhållande till riket. När det gäller de stora sjukdomsgrupperna som hjärt- och kärlsjukdomar, stroke, diabetes och cancer så har ett antal satsningar gjorts inom Region Norrbotten. Andelen patienter som får ny hjärtinfarkt eller avlider i ischemisk hjärtsjukdom inom 365 dagar har minskat och tangerar nu riket.

Ett fortsatt arbete behövs inom regionen för att minska exempelvis överdödlighet i hjärt- och kärlsjukdom vid diabetes.

Ekonomiska resultat och kostnader

Under 2017 hade Region Norrbotten det högsta resultatet/invånare av samtliga regioner. Under 2018 har regionen det näst högsta resultatet/invånare. De höga resultaten förklaras med att Region Norrbotten höjde skatten under 2016 och har lyckats hålla utvecklingen av nettokostnader på en låg nivå under 2017 och 2018. Regionen uppnådde med god marginal även det finansiella resultatmålet på två procent av skatter, bidrag och utjämning under 2017. Den kraftiga nedgången av kapitalmarknaden under hösten 2018 medförde dock att värdet på regionens pensionsportfölj fick skrivas ned vilket medförde att målet på två procent inte kunde uppnås.

Befolkningsutvecklingen, utvecklingen av statsbidrag och konjunkturavmattningen medför en låg utveckling av regionens intäkter framöver. Samtidigt ökar nu kostnaderna i en högre takt vilket får till följd att resultatet försämras kraftigt. Regionen har en högre kostnadsnivå i hälso- och sjukvård jämfört med rikets snitt och det räcker regionens intäkter inte till att finansiera. Det innebär att verksamheterna måste minska kostnaderna kraftfullt.

Kompetensförsörjning

Tillgången till hälso- och sjukvårdspersonal ser olika ut i olika delar av landet, men rekryteringsläget till flera yrken inom hälso- och sjukvården är besvärligt, och har varit så en tid. Då antalet i arbetsför ålder ökar betydligt mindre än behoven av välfärdstjänster så kommer bristen på arbetskraft att öka på hela arbetsmarknaden.

I Region Norrbotten ses att andelen helårsanställda läkare i primärvården/1000 invånare är högre än i riket. Hyrkostnadernas andel av de egna personalkostnaderna ligger näst högst i landet, endast Västernorrland har högre kostnader. Ett sätt att minska rekryteringsbehoven är att öka heltidsarbetet. Beträffande andel heltidsarbetande månadsavlönade ses att Region Norrbotten har rikets näst bästa resultat tillsammans med Gävleborg, 75 procent. Högst antal heltidsarbetande ses i Västernorrland, 77 procent. Regionen arbetar aktivt med hållbart medarbetar- och ledarskap samt hälsofrämjande arbetsplatser. I detta arbete är den avgörande faktorn att skapa ett hållbart systematiskt arbetsmiljöarbete. 2018 har Region Norrbotten rikets lägsta sjukfrånvaro bland sina anställda vilket talar för att det långsiktiga arbetet ger resultat.